

Verslag van de vergadering van dinsdag 3 juni 2025, 15.00-17.00 uur

Aanwezig: Michiel Bijlsma (SEO, voorzitter), Ilonca Vaartjes (UMC Utrecht, Julius Centrum), Joost Kappelhof (SCP), Mauro Mastrogiacomio (DNB), Robert Verheij (NIVEL, Zorginstituut NL en TiU), Idske de Jong (Gemeente Amsterdam OIS), Brechje de Gier (RIVM), Sander Sleijpen (EZK), Maarten Alders (CBS, directeur Dataservices), Liesbeth Steenhof (CBS, Microdata Services, gast bij agendapunt 2), Ivo Gorissen (Senior Relatiebeheerder Microdata Services CBS, secretaris).

Afwezig: Kees Leidelmeijer (InFact) Kasia Karpinska (ODISSEI en EUR), Bas van der Klaauw (VU), Erwin Zijleman (CPB), Henry van der Wiel (EZK - Bedrijfsleven & Innovatie),

1. Opening, vaststellen agenda

Voorafgaand aan de vergadering krijgen de aanwezige leden een interessante en onderhoudende rondleiding door het vernieuwde gebouw van DNB door Mauro Mastrogiacomio. De voorzitter opent om 15.00 uur de vergadering. De agenda wordt als volgt vastgesteld:

0. Rondleiding DNB
1. Opening, vaststellen agenda
2. Self Service Portal Microdata Services (MUZIEK)
3. Mededelingen
4. Actiepunten vorige vergadering
5. Data Governance Act (DGA)
6. Rondvraag en sluiting

2. Self Service Portal Microdata Services (MUZIEK)

Het CBS verzorgt een demonstratie over het Self Service Portal Microdata Services dat het CBS ontwikkelt voor een soepelere, robuustere en toekomstbestendige wijze van aanvragen voor microdata-onderzoeken. De Portal wordt getest door zowel interne gebruikers als externe onderzoekers van de CBS-microdata-omgeving. Er zal niet 'dubbel' gedraaid worden. Wel is het mogelijk om terug te keren naar de huidige wijze van aanvragen als de nieuwe Portal niet goed blijkt te werken. Door intensief te testen met gemigreerde informatie uit het huidige systeem wordt het risico op het niet goed werken van het nieuwe Portal tot een minimum beperkt. De leden zijn enthousiast over de mogelijkheden van het Portal.

3. Mededelingen

- **Futurum (Het Remote Access systeem in de toekomst)**
Het Futurum project beoogt een IT-omgeving in te richten die de bestaande microdata-omgeving vervangt en die beter tegemoet komt aan de wensen van onderzoekers voor wat betreft onder meer snellere verwerking en meer opslag. Doel is om een robuuste, toekomstbestendige IT-infrastructuur in te richten die niet alleen geschikt is voor het reguliere microdata-onderzoek, maar ook voor DGA-onderzoek (zie agendapunt 5) en toepassingen rond Veilig Data Delen (waarbij CBS-data niet meer aan een selecte groep partijen geleverd wordt, maar er in een beveiligde CBS-omgeving toegang is tot deze data). Momenteel zit het project in de verkenningsfase waarbij de externe en interne wensen worden geïnventariseerd, waarna voor een nieuwe systeemoplossing gekozen zal worden. De verwachting is dat de implementatie voor de reguliere microdata-omgeving in 2026 plaats zal vinden. Het CBS zal de betrokkenen tijdig informeren over de veranderingen.
- **CBS-Microdatamiddag Bedrijfsdata maart 2025**
Deze Microdatamiddag kan met zo'n 90 externe onderzoekers aanwezig, waarvan enkele tientallen nog niet eerder onderzoek gedaan hadden met de CBS-microdata, als succesvol beschouwd worden. Temeer omdat dit data zijn waarmee nog relatief weinig onderzoek gedaan wordt. In het najaar vindt weer een Microdatamiddag plaats. *De leden kunnen ideeën voor onderwerpen voor de Microdatamiddag in het najaar aan het CBS doorgeven.*
- **Aangepaste werkwijze outputcontrole/publicaties**
Enkele leden hebben de indruk dat het CBS strenger controleert en dat er soms inconsistenties zijn in de beoordeling van outputs. *Het CBS vraagt intern na of er sprake is van strengere outputcontrole en inconsistenties.*
- **Geplande reorganisatie bij Dataservices**
Het CBS geeft aan tot einde 2026 met een tijdelijke werkorganisatie (TWO) te gaan werken in voorbereiding op een mogelijke reorganisatie. Aanleiding voor de reorganisatie is de groei van Microdata Services en om tot een organisatie te komen die beter in kan spelen op ontwikkelingen rond microdata in brede zin.
- **Toelichting op zittingstermijnen**

De voorzitter en het CBS geven aan zeer tevreden te zijn met de huidige mix van kort- en langzittende leden. Bij vervanging zullen voor de nieuwe leden de termijnen uit het Bestuursreglement CBS 2024 worden gehanteerd (benoeming voor maximaal 4 jaar, met eenmaal de mogelijkheid tot verlenging).

- Evaluatie gebruikersraad

Het Bestuursreglement CBS 2024 schrijft ook voor dat er eenmaal per vier jaar een evaluatie moet plaatsvinden van het eigen functioneren en de samenwerking met het CBS. *De evaluatie van de Gebruikersraad zal tijdens de volgende vergadering van de Gebruikersraad besproken worden. Vooraf stuurt het CBS een vragenlijst naar de leden.*

4. Actiepunten vorige vergadering

- Wanneer het rapport van het onderzoek naar de markt voor de toegang tot microdata openbaar wordt, deelt het CBS dit met de leden en zal in overleg met de voorzitter bekijken of dit aanleiding is voor een extra bijeenkomst van de Gebruikersraad.

Het ministerie van EZK heeft als opdrachtgever van het rapport besloten het rapport niet openbaar te maken. Voorsnog wordt er geen vervolg gegeven aan het rapport.

- Het CBS zal tijdens het volgende reguliere overleg van de Gebruikersraad Microdata Services een demonstratie geven van het nieuwe aanvraagstelsel voor CBS-microdata-onderzoeken.

Zie agendapunt 2.

- Het CBS houdt de Gebruikersraad Microdata Services op de hoogte van relevante ontwikkelingen omtrent de DGA.

Zie agendapunt 5.

- De voorzitter van de Gebruikersraad en het CBS bespreken de concrete invulling van de bepaling over de zittingstermijnen voor de leden aan de hand van een inventarisatie van de zittingstermijnen van de afzonderlijke leden van de Gebruikersraad Microdata Services.

Zie mededelingen.

- Het CBS deelt meer informatie over de vacatiegelden zodra deze voorhanden is.

Is gebeurd: Zie: <https://www.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2024-38985.html>.

- Het CBS doet navraag over de inconsistentie in variabelennamen en kolommen in hulpbestanden zoals Gebieden in Nederland.

Is gebeurd: De aanpassing in Gebieden in Nederland is gedaan op verzoek van onderzoekers. Inmiddels is er een consistent bestand geplaatst. Het CBS streeft ernaar om jaar-op-jaar inconsistenties tot een minimum te beperken.

- Het CBS onderzoekt de mogelijkheden voor betere doorzoekbaarheid van de metadata en de vereenvoudiging van de inlogprocedure.

Het CBS werkt aan:

a) het beschikbaar stellen van documentatierapporten in HTML formaat en aanpassing van de zoekmachine op de CBS website; de eerste HTML's worden verwacht in Q3.

b) een proef met vertalingen naar het Engels van de tien meest gebruikte datasets. De uitdaging is om de kwaliteit van het Engels op orde te krijgen en hoe dit structureel gedaan kan worden voor alle datasets. Uitkomst wordt in Q4 verwacht.

c) het vereenvoudigen van het inloggen zodat er geen VPN nodig is; uit een test blijkt dat het technisch werkt. De volgende stap is een test met onderzoekers. Uitkomst verwacht Q3, invoering daarna.

- Het CBS neemt de wens om verschillende rechten op bestanden toe te kennen voor verschillende onderzoekers binnen één microdata-project mee in het project 'Futurum' (het ontwikkelproject voor een nieuw stelsel voor beveiligde toegang tot CBS-microdata).

Is gebeurd: Dit punt is meegenomen in de inventarisatie van het project 'Futurum'.

- Het CBS neemt de suggestie om de houdbaarheidsdatum in de geheimhoudingsverklaring op te nemen in overweging.

Dit is in werking gezet.

- Het CBS vraagt intern na in hoeverre er door het CBS adresgegevens, salarisgegevens e.d. ontvangen dienen te worden in contracten die gemachtigde instellingen afsluiten met onderzoekers in de vorm van bijvoorbeeld stage- en detacheringsovereenkomsten.

Is gebeurd: Het CBS heeft deze gegevens niet nodig en deze mogen dus weggelakt worden.

5. Data Governance Act (DGA)

De Data Governance Act kan gezien worden als een onderdeel van de Europese datastrategie die beoogt data beter te benutten. Het CBS is voor Nederland aangewezen als bevoegd orgaan voor hergebruik ten behoeve van statistisch of wetenschappelijk onderzoek in het kader van de DGA. De formele aanwijzing moet echter nog plaatsvinden en wordt kort na de zomer verwacht. Onderzoek op basis van de DGA is uitsluitend bedoeld voor onderzoek met data

van met een publieke taak belaste instellingen. Hierbij mag geen gebruik worden gemaakt van microdata van het CBS. Dit blijft via de reguliere microdatatoegang mogelijk. De IT-inrichting, beveiliging en wijze van aanvraag zal vergelijkbaar zijn met de reguliere microdata-onderzoeken. Het is nog niet duidelijk in hoeverre er gebruik gemaakt zal worden van de mogelijkheid van onderzoek met de DGA als basis.

6. Rondvraag en sluiting

Een van de leden vraagt of het CBS een mogelijkheid kan bieden om onderzoekers hun microdata-onderzoek te laten afronden na afloop van hun arbeidscontract of vergelijkbaar bij een gemachtigde instelling (bijv. PhD's).

Het CBS geeft aan dat het hebben van een arbeidsrelatie een belangrijke vereiste is voor het kunnen werken met de microdata van het CBS. *Het CBS zet de toegestane vormen om te kunnen werken met de microdata van het CBS op een rij en wat dit betekent voor het afronden van onderzoek na afloop van een arbeidscontract en koppelt dit terug aan de Gebruikersraad. Het punt komt op de agenda van de volgende vergadering.* Er is interesse bij de leden voor een presentatie over de European Health Data Space (EHDS) en de CBS-betrokkenheid.

In de volgende vergadering komt de EHDS als een agendapunt aan de orde.

UMC-Utrecht faciliteert het volgende reguliere Gebruikersraadoverleg

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter rond 17.00 de vergadering.

Actiepunten

- *De leden kunnen ideeën voor onderwerpen voor de Microdatamiddag in het najaar aan het CBS doorgeven.*
- *Het CBS vraagt intern na of er sprake is van strengere outputcontrole en inconsistenties.*
- *De evaluatie van de Gebruikersraad zal tijdens de volgende vergadering van de Gebruikersraad besproken worden. Vooraf stuurt het CBS een vragenlijst naar de leden.*
- *Het CBS zet de toegestane vormen om te kunnen werken met de microdata van het CBS op een rij en wat dit betekent voor het afronden van onderzoek na afloop van een arbeidscontract en koppelt dit terug aan de Gebruikersraad.*
- *In de volgende vergadering komt de EHDS als een agendapunt aan de orde.*
- *UMC-Utrecht faciliteert het volgende reguliere Gebruikersraadoverleg*